

SHRNUTÍ ZÁKLADNÍCH TENDENCÍ SOCIÁLNÍHO A EKONOMICKÉHO VÝVOJE KRAJE V 1. POLOLETÍ 2005

OBYVATELSTVO

Počet obyvatel Libereckého kraje k 30. 6. 2005 dosáhl 428 291 obyvatel (48,7 % mužů, 51,3 % žen), přičemž od počátku roku se uvedený údaj zvýšil o 728 osob. Zvýšení počtu obyvatel zaznamenaly okresy Česká Lípa (o 87 osob), Jablonec nad Nisou (298 osob) a Liberec (453 osob). Počet obyvatel v okrese Semily se snížil o 110 osob. Mezi kraji České republiky byl negativní vývoj zaznamenán u kraje Vysočina, Olomouckého, Zlínského a Moravskoslezského.

V 1. pololetí se narodilo 2 148 dětí, z toho 2 141 živě (meziroční zvýšení o 60 dětí). Mezi živě narozenými dětmi z 50,4 % převažovali chlapci, 62,4 % tvořily děti narozené v manželství, převážná většina (44,8 %) se narodila jako druhá v pořadí. Na 1 000 obyvatel středního stavu připadlo 10,1 dětí. Mezi okresy Libereckého kraje se relativně nejvíce dětí narodilo v okrese Česká Lípa (10,4 ‰), nejméně v okrese Jablonec nad Nisou (9,6 ‰). V mezikrajském srovnání se na prvním místě pomyslného žebříčku umístil Ústecký kraj (10,8 ‰), na posledním Moravskoslezský kraj (9,7 ‰).

Mezi 2 163 osobami, zemřelými za prvních šest měsíců letošního roku, jen mírně převažovaly ženy (50,1 %). Do 1 roku zemřelo 15 dětí, z toho do 28 dnů 11 dětí. Kojenecká a novorozenecká úmrtnost dosáhla mezi kraji České republiky nejvyšších hodnot (7,0 ‰ resp. 5,1 ‰). Nejčastější příčinou smrti byly nemoci oběhové soustavy (51,2 % na celkovém počtu zemřelých ve srovnání s 49,9 % v 1. pololetí roku 2004), druhou v pořadí pak novotvary (28,7 % resp. 26,5 %). Mezi okresy relativně nejméně osob zemřelo v okrese Česká Lípa (9,6 ‰), mezi kraji pak v Karlovarském kraji (9,9 ‰). Celkový počet zemřelých v Libereckém kraji převýšil počet živě narozených, přirozený přírůstek tak dosáhl záporné hodnoty 22 osob.

Již zmíněný celkový přírůstek osob tedy pozitivně ovlivnil přírůstek stěhováním – 2 518 osob se do našeho kraje přistěhovalo, 1 768 osob se odstěhovalo do jiných krajů České republiky. Mezi kraji na jedné straně nejvíce osob na 1 000 obyvatel směřuje do hlavního města Prahy (29,9 ‰), na druhé straně nejvíce osob na 1 000 obyvatel toto město opouští (18,7 ‰).

V 1. pololetí letošního roku bylo v Libereckém kraji uzavřeno 863 manželství, pouze o 2 více než v 1. pololetí roku 2004. Rozvodem skončilo 686 manželství a v meziročním srovnání tak bylo dosaženo pozitivního výsledku – snížení o 136 rozvodů. Těhotenství bylo přerušeno v 1 001 případech, jejich počet se oproti stejnému období roku 2004 snížil o 15 potratů. Při hodnocení míry potratovosti mezi kraji zaujímá Liberecký kraj společně s krajem Plzeňským 3. – 4. místo (4,7 ‰) za Ústeckým (5,4 ‰) a Karlovarským (4,9 ‰).

ZAMĚSTNANOST A MZDY

V 1. pololetí roku 2005 bylo v ekonomických subjektech se sídlem na území Libereckého kraje (bez podnikatelských subjektů do 20 zaměstnanců) zaměstnáno 107 406 osob (přepočten na plně zaměstnané). V porovnání se stejným obdobím minulého roku zůstala celková zaměstnanost zhruba na stejné úrovni (růst o 0,6 %). Z pohledu jednotlivých okresů kraje byl vývoj počtu zaměstnanců odlišný – zatímco v okresech Liberec a Semily došlo ke zvýšení zaměstnanosti (o 3,4 resp. 7,0 %), v okresech Česká Lípa a Jablonec nad Nisou byl tento trend opačný (pokles zaměstnanosti o 2,0 resp. 5,1 %).

Meziroční nárůst počtu zaměstnanců se projevil především v odvětvích dopravy a skladování (26,3 %) a dále pak v obchodu a opravách motorových vozidel (14,8 %). Největší úbytek zaměstnanosti se naopak projevil v odvětvích stavebnictví (16,1 %), pohostinství a ubytování (14,0 %) a výroby a rozvodu elektřiny, plynu a vody (9,1 %).

Průměrná měsíční hrubá nominální mzda vzrostla v uvedeném souboru vykazujících jednotek meziročně o 4,4 % a v průměru činila za sledované období 16 767 Kč na osobu (přepočteno na plně zaměstnané). V porovnání s Českou republikou byla v kraji mzda nižší o 2 031 Kč. V mezikrajském srovnání se Liberecký kraj zařadil úrovní průměrné měsíční mzdy na 7. místo.

Z jednotlivých okresů Libereckého kraje uvádí nejvyšší průměrnou mzdu okres Liberec (17 514 Kč), který je z 91 okresů ČR (včetně 15 částí hl. města Prahy) na 32. místě. Naproti tomu okres Semily zůstává s průměrnou mzdou 15 458 Kč v meziokresním srovnání až na 67. místě.

Nejvyšší průměrná měsíční mzda (opět přepočteno na plně zaměstnané) byla v prvním pololetí roku 2005 vykazována zaměstnanci v oblasti dobývání nerostných surovin (19 679 Kč), ve výrobě a rozvodu elektřiny, plynu a vody (19 418 Kč) a peněžnictví a pojišťovnictví (18 641 Kč). Nejnižší mzdy bylo v rámci kraje dosaženo v pohostinství a ubytování (11 577 Kč) a zemědělství, myslivosti a lesním hospodářství (12 575 Kč).

VÝBĚROVÉ ŠETŘENÍ PRACOVNÍCH SIL

Ve druhém čtvrtletí roku 2005 dosáhl počet osob s jediným nebo hlavním zaměstnáním v Libereckém kraji celkem 201,4 tisíc osob, v tom 115,9 tisíc mužů (57,6 %) a 85,5 tisíc žen (42,4 %). V porovnání se stejným obdobím minulého roku byla celková zaměstnanost v kraji o 4,7 tisíce osob nižší. Na celkovém počtu osob v hlavním zaměstnání v celé České republice se Liberecký kraj podílel pouze 4,2 %. Ve 2. čtvrtletí bylo v odvětví průmysl zaměstnáno 43,1 % všech zaměstnaných v Libereckém kraji, v odvětví obchodu, oprav motorových vozidel a spotřebního zboží 10,4 % a ve stavebnictví 11,3 %.

Souběžně se svým hlavním zaměstnáním pracovalo ve druhém čtvrtletí roku 2005 ve druhém a dalším zaměstnání 4,9 tisíc osob. Počet pracujících v dalším zaměstnání se tak meziročně snížil o 0,1 tisíc osob. Z celkového počtu 7,7 tisíce osob zaměstnaných na zkrácenou pracovní dobu bylo 79,2 % žen a 20,8 % mužů.

Míra ekonomické aktivity (podíl počtu zaměstnaných a nezaměstnaných k počtu všech osob starších 15-ti let) dosáhla ve 2. čtvrtletí 2005 za obě pohlaví v Libereckém kraji 59,8 %. Proti stejnému období roku 2004 se snížila o 0,5 procentního bodu.

Počet nezaměstnaných, zjištěný na základě výběrového šetření pracovních sil, činil ve 2. čtvrtletí roku 2005 celkem 14,4 tisíce osob (z toho 37,5% tvořili muži). Proti stejnému období minulého roku se počet nezaměstnaných zvýšil o 0,3 tisíc osob. Obecná míra nezaměstnanosti podle výsledků výběrového šetření meziročně vzrostla o 0,2 procentního bodu na 6,7 %, což je o 1,1 procentního bodu méně než celorepublikový průměr. Na celkovém počtu nezaměstnaných se Liberecký kraj v rámci celé České republiky podílel 3,6 %.

NEZAMĚSTNANOST (z údajů MPSV)

K 30. 6. 2005 evidovaly úřady práce v Libereckém kraji 18 548 nezaměstnaných. Počet uchazečů o zaměstnání se tedy v porovnání se stejným časovým okamžikem minulého roku snížil o 1 646 registrovaných osob, tzn. o 8,2 %. Z hlediska okresů došlo v daném časovém rozpětí k nejvyššímu snížení počtu uchazečů o zaměstnání v okresech Semily a Česká Lípa (o 8,7 resp. 8,6 %). Snížení počtu osob v této skupině zaznamenaly též okresy Jablonec nad Nisou a Liberec (o 8,1 resp. 7,7 %). Osoby se změněnou pracovní schopností tvořily 16,2 % nezaměstnaných a pouhých 3,9 % uchazečů o zaměstnání patřilo do skupiny absolventů škol. Počet nezaměstnaných žen v kraji se meziročně snížil o 5,3 %.

Míra nezaměstnanosti registrovaná na úřadech práce v Libereckém kraji dosáhla ke konci pololetí 7,53 % a ve srovnání s koncem prvního pololetí roku 2004 se snížila o 1,56 procentního bodu. Její pokles se projevil ve všech okresech kraje, nejvíce v okrese Liberec (o 1,83 procentního bodu) a nejméně v okrese Semily (o 1,23 procentního bodu). V rámci celé České republiky zaznamenala nezaměstnanost výši 8,59 %, což znamená, že Liberecký kraj se pohybuje pod celorepublikovým průměrem.

V porovnání 77 okresů České republiky se úroveň registrované míry nezaměstnanosti umístil okres Semily na 25. místě, okres Jablonec nad Nisou na 27. místě, okres Česká Lípa na 39. místě a okres Liberec na 40. místě. V mezikrajovém srovnání se Liberecký kraj se svou úrovní míry nezaměstnanosti zařadil na 6. místo.

K 30. 6. 2005 bylo na úřadech práce v Libereckém kraji evidováno 2 418 volných pracovních míst. Na jedno volné pracovní místo tak připadalo 7,7 uchazečů. Meziročně se počet volných pracovních míst zvýšil o 5,2 %.

ORGANIZAČNÍ STATISTIKA

V Registru ekonomických subjektů bylo k 30. 6. 2005 zaznamenáno 108 874 fyzických a právnických osob, přičemž od počátku roku jejich počet vzrostl o 667 jednotek. Z hlediska právní formy zcela jednoznačně z 83,4 % převažovaly fyzické osoby a v rámci nich fyzické osoby nezapsané v obchodním rejstříku. Převážnou většinu obchodních společností zastupovaly společnosti s ručením omezeným (88,6 % z jejich celkového počtu).

Územně do libereckého okresu patřilo 45 692 jednotek (42,0 %), v okrese Česká Lípa bylo registrováno 22 505 subjektů (20,7%), v okrese Jablonec nad Nisou 22 253 subjekty (20,4 %). Nejnižší počet ekonomických subjektů bylo evidováno v okrese Semily (18 424, tj. 16,9 %).

Struktura registru podle odvětví ekonomické činnosti zůstává dlouhodobě neměnná – z 26,1 % převažují subjekty zabývající se obchodem, opravami motorových vozidel a výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost. Druhým nejsilněji zastoupeným odvětvím s 18 019 subjekty (16,6 %) je průmysl, v rámci něj pak průmysl zpracovatelský.

Registr ekonomických subjektů z pohledu počtu zaměstnanců se vyznačuje vysokým podílem subjektů, které tento počet vůbec neuvedly (57,7 %). Více než 30 % subjektů vykonává svou činnost bez zaměstnanců, do kategorie 1 – 5 zaměstnanců se zařadilo 6,8 % subjektů. Subjektů zaměstnávajících 1 000 a více zaměstnanců bylo v Libereckém kraji pouhých 14, přičemž 5 z nich se nacházelo v okrese Česká Lípa. Okresy Jablonec nad Nisou a Liberec vykázaly shodně 4 takovéto zaměstnavatele, v okrese Semily se nachází pouze jedna firma s uvedeným počtem zaměstnanců.

STAVEBNÍ POVOLENÍ

Počet stavebních povolení vydaných stavebními úřady v Libereckém kraji v 1. pololetí roku 2005 se ve srovnání se stejným obdobím roku 2004 snížil o 16,3 %. Tato skutečnost byla zaznamenána i ve všech okresech kraje (o 27,7 % v okrese Česká Lípa, 14,2 % v okrese Jablonec nad Nisou, 16,8 % v okrese Liberec a 7,8 % v okrese Semily) a nižší investiční aktivitu lze pozorovat i všech zbývajících krajích České republiky.

Z celkového počtu 2 279 stavebních povolení bylo 1 075 povolení vydáno na stavby budov (tj. 47,2 %) a 417 povolení na výstavbu staveb na ochranu životního prostředí (18,3 %). Ostatní stavby představovaly 34,5 % všech vydaných stavebních povolení.

Mírný nárůst ve srovnání se stejným obdobím loňského roku zaznamenala stavební povolení vydaná na novou výstavbu bytových budov (o 0,9 %), pokles provázel všechny zbývajících kategorie – o 22,6 % se snížil počet stavebních povolení na ostatní stavby, o 23,2 % na stavby na ochranu životního prostředí atd.

V návaznosti na pokles počtu vydaných stavebních povolení v Libereckém kraji se ve srovnání s prvními šesti měsíci roku 2004 snížila i orientační hodnota staveb (o 7,0 %), když dosáhl hodnoty 3 121 mil Kč. V jednotlivých okresech i krajích však byla situace rozdílná – v rámci našeho kraje vykázaly pokles okresy Česká Lípa (o 27,7 %) a Liberec (o 3,0 %), naopak růst okresy Jablonec nad Nisou (o 9,3 %) a Semily (o 1,4 %). V mezikrajovém srovnání se orientační hodnota staveb, pro jejichž zahájení stavební úřady vydaly do konce června stavební povolení, nejrazantněji snížila v Karlovarském kraji (o 41,4 %) a naopak zvýšila v Ústeckém kraji (o 79,1 %). Průměrná hodnota na jedno stavební povolení dosáhla hodnoty 1 369,5 tis. Kč a v rámci České republiky byla druhou nejnižší.

BYTOVÁ VÝSTAVBA

V 1. pololetí 2005 byla v Libereckém kraji zahájena výstavba 494 bytů, tj. o 6,6 % méně ve srovnání se stejným obdobím roku 2004. Opačný stav nastal a počet zahájených bytů se zvýšil v okresech Jablonec nad Nisou (o 20,8 %) a Semily (15,1 %). V rámci České republiky byla příznivá situace zaznamenána v kraji Královéhradeckém (nárůst o 80,3 %), Ústeckém (24,5 %) a Středočeském (7,7 %). Naopak největší pokles v počtu zahájených bytů vykázal Karlovarský (o 44,1 %) a Plzeňský kraj (34,4 %). Z pohledu jednotlivých kategorií se ve srovnání se stejným obdobím loňského roku utlumila výstavba bytů v bytových domech (o 28 zahájených bytů méně, tj. o 24,6 %), nástaveb, přístaveb a vestaveb k bytovým domům (o 16 méně) a stavebních úprav nebytových prostor (o 52 méně). V uvedeném období pokračoval trend řešit bytovou situaci výstavbou nových rodinných domů či nástavbou, přístavbou a vestavbou k rodinnému domu – u prvně jmenované kategorie se v 1. pololetí letošního roku počet zahájených bytů zvýšil o 30 bytů, u druhé o 15 bytů. O stejný počet se navýšil počet zahájených bytů v nebytových stavbách.

V průběhu 1. pololetí bylo v našem kraji dokončeno 391 bytů a jejich počet byl meziročně nižší o 118 bytů (tj. o 23,2 %). Z územního hlediska se vyšší počet bytů podařil dokončit pouze v okrese Jablonec nad Nisou (o 44,2 %), v okrese Liberec meziroční úbytek dosáhl 49,0 %, v okrese Semily 25,9 % a v okrese Česká Lípa 18,9 %. Mezi kraji se dokončování bytů (především bytových) dařilo v Karlovarském kraji (nárůst o 259,6 %), na opačné straně pomyslného žebříčku stanul Jihočeský kraj (úbytek o 27,1 %). Mezi dokončenými byty v našem kraji převažovaly především byty v rodinných (43,5 %) a bytových (30,7 %) domech.

Celkový počet 5 780 rozestavěných bytů se ve srovnání se stavem ke konci 1. pololetí roku 2004 zvýšil o 4,8 % (tj. o 265 bytů), přičemž nejvyšší podíl rozestavěnosti byl vykázan u rodinných domů (48,2 %).

ZEMĚDĚLSTVÍ

Celková produkce masa realizovaná zemědělskými subjekty se sídlem na území kraje je druhá nejnižší v rámci krajů a její podíl na celorepublikové výrobě masa v první polovině roku 2005 dosáhl pouhých 1,6 %. Celkem bylo vyprodukováno 3 245 tun masa v jatečné hmotnosti, především pak vepřového (2 356 tun, tj. 72,6 %) a hovězího a telecího (888 tun, tj. 27,4 %). Produkce masa skopového a koňského tvořila v celkové produkci masa v daném období pouze zanedbatelné množství. Meziročně zaznamenala celková výroba masa v kraji pokles o 21,0 %. Největším producentem masa v rámci České republiky je hlavní město

Praha společně se Středočeským krajem (14,1 % z republikové produkce), následuje kraj Jihočeský (13,8 %) a Jihomoravský (12,6 %).

Z velikosti kraje, intenzity zemědělské výroby a intenzity pěstování vybraných plodin v jednotlivých oblastech vychází i výše realizovaných objemů prodeje v kraji. Z tohoto pohledu nepatří zemědělské podniky nad 10 ha zemědělské půdy se sídlem v Libereckém kraji k stěžejným prodejcům rostlinných výrobků v České republice. Jejich podíl na republikovém prodeji dosáhl: u obilovin při objemu 17 323 prodaných tun 0,9 %, u luštěnin při objemu 82 tun 0,4 % a u konzumních brambor při objemu 308 tun 0,3 %. Liberecký kraj se podílel na prodeji ovoce 2,4 %, zeleniny 0,8 % a řepky 1,7 %.

PRŮMYSL

Průmyslové podniky se 100 a více zaměstnanci se sídlem v Libereckém kraji představovaly v prvním pololetí tohoto roku 122 subjektů. V meziročním srovnání to znamená stav o 2 subjekty nižší. Průměrný evidenční počet zaměstnanců průmyslových podniků dosáhl ve vykazovaném období 48 390 osob, což v porovnání se stejným obdobím loňského roku znamená jistou stagnaci - úbytek byl pouhých 48 osob.

Průměrná měsíční mzda pracovníků v průmyslových podnicích se 100 a více zaměstnanci Libereckého kraje činila v 1. pololetí sledovaného roku 17 476 Kč, což proti minulému období znamenalo zvýšení o 809 Kč, tj. relativně o 4,9 %. Uvedená průměrná mzda nepřevýšila průměrnou republikovou mzdu v průmyslu, naopak byla nižší o 841 Kč a mezi kraji se řadila na 6. místo. Nejvyšší průměrnou mzdu v průmyslu zaznamenalo hlavní město Praha (23 648 Kč).

Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb v běžných cenách představovaly částku 51 707 mil. Kč, z 99,4 % byly tyto tržby tvořeny tržbami z průmyslové činnosti, zbylých 0,6 % připadalo na ostatní podnikatelské aktivity průmyslových podniků.

STAVEBNICTVÍ

První pololetí roku 2005 se vyznačuje ve srovnání se stejným obdobím loňského roku pozitivním vývojem všech základních ukazatelů. Základní stavební výroba vytvořená v průměrném počtu 75 podniků s 20 a více zaměstnanci se sídlem v Libereckém kraji dosáhla hodnoty 2 782,8 mil. Kč a meziročně se zvýšila o 19,3 %. Průměrný evidenční počet v uvedené skupině stavebních podniků se zvýšil na 3 755 osob (+9,2 %), průměrná měsíční mzda ve stavebnictví ve výši 16 428 Kč meziročně vzrostla o 4,0 %. Produktivita práce vztažená k základní stavební výrobě byla oproti srovnatelnému období minulého roku vyšší o 9,3 %. Tento pozitivní vývoj všech ukazatelů lze pozorovat i u okresů Liberec a Semily, zatímco u okresů Česká Lípa a Jablonec nad Nisou poklesla jak základní stavební výroba (o 8,6 % resp. 5,9 %), tak i produktivita práce ze ZSV (o 11,0 %, resp. 10,8 %).

Objem provedených stavebních prací podle dodavatelských smluv („S“) meziročně vzrostl o 27,5 % na 3 764,5 mil. Kč, meziroční přírůstek byl nejvyšší v rámci všech krajů České republiky. Téměř 99 % (3 715,0 mil. Kč) těchto stavebních prací bylo realizováno v tuzemsku, z toho 91,5 % připadlo na novou výstavbu, rekonstrukci a modernizaci a 8,4 % na opravy a údržbu.